

ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

Γιώτα Κριλή

Μέρος 11^ο

- Την πρόγκηξες την κοπέλα κι άφησε το ένα πόδι άπλυτο, ε;
- «Δεν το έπλυνες το δεξί», της λέω. «Το 'χω πλύνει!» φώναξε.
- Ο Αριστείδης χάιδεψε τη φλογέρα του και άρχισε να παίζει το σκοπό του τραγουδιού:
- Κόφ' την, Ελένη, την ελιά γιατί τρελαίνεις τα παιδιά.
- Δεν τήνε κόβω την ελιά κι ας τρελαθούνε τα παιδιά.
- Σ' έχει βαλαντώσει η Ελένη.
- Ξέρεις κάτι; Πέρσι σαν σήμερα φύλαγα τα πρόβατα στην Κρυάβρυσσ. Ήρθε κι εκείνη με το κοπάδι της και με φίλεψε κεράσια.
- Μόνο κεράσια;
- Μόνο, κι ένα πεταχτό φιλί. Τα υπόλοιπα στο καρτέρεμα μέχρι να γίνει ο γάμος.
- Ετούτη 'ναι η φλογέρα που σου είχε χαρίσει ο Αναστάσης;
- Μου την χάρισε και μ' έμαθε να την παίζω. Όταν τον θυμάμαι μισώ τους Βούλγαρους που του πήραν τη ζωή. Εδώ σε τούτα τα μέρη έχουν μείνει τα κόκαλά του.
- Στο Κιλκίς. Άφησαν και τον Τρύφωνα χωρίς πόδια. Ευτυχώς που 'ναι πονόψυχη η Πανάγαινα, η γυναίκα του αδερφού του, και τον φροντίζει.
- Να μας βοηθήσει ο Θεός να εκδικηθούμε τους φονιάδες.
- Ένα χάραμα στρατοπέδευσε σε πλαγιά. Ο κάμπος κάτω από τα πόδια τους καταπράσιнос. Ένωσαν σα να βρίσκονταν στην πλαγιά του δάσους τους και να αγνάτευαν την πεδιάδα του Αηδονοχωριού με τα πράσινα σπαρτά. Συγκινήθηκαν.
- Δεν θα τα καταφέρει ο γέρος μου με το σκάλισμα, είπε ο Νικήτας.
- Σώπα. Θα τον βοηθήσει και η Μαρίνα.
- Μακάρι.

*

Ήταν η τελευταία τους μέρα κοντά στη φύση. Περπάτησαν ακόμα μια νύχτα χωρίς φεγγάρι και τα χαράματα έφτασαν στο μέτωπο. Πριν μπουν στα υπόγεια χαρακώματα τους εφοδίασαν από μια αντισφουξιγόνα μάσκα και τους ενημέρωσαν για τον κίνδυνο των χημικών όπλων. Έπρεπε να την έχουν ζωσμένη στη μέση μέρα-νύχτα. Τα δηλητηριώδη αέρια ήταν θανατικά. Περπάτησαν κάμποσο μέχρι να φτάσουν στο αμπρί που τους είχαν παραχωρήσει. Έπεσαν μεμιάς χάρου, όπου στεκόταν ο καθένας και τους πήρε ο ύπνος. Εύπνησαν μουδιασμένοι. Τους έπνιγε μια μπόχα. Μετά το συσσίτιο, τους οδήγησαν με τα σκαπτικά τους σε υπόγεια στοά, όπου γινόταν η επέκταση του χαρακώματος. «Αυτός είν' ο πόλεμος;» έκραξε ο Αριστείδης χτυπώντας την αξίνα με θυμό στο βράχο. Ο Νικήτας δούλευε το φτυάρι. Το βράδυ παραπονέθηκε στο λοχαγό.

- Κύριε λοχαγέ, εμείς ήρθαμε να πολεμήσουμε, δεν ήρθαμε να σκάσουμε.
- Έχεις δίκιο, στρατιώτη. Όμως, άλλαξαν οι καιροί. Δεν είναι η εποχή του '21, που

ο Νικηταράς κυνηγούσε τους Τούρκους με το γιαταγάνι. Τώρα ο εχθρός είναι άορατος. Μας στέλνει ρουκέτες από το απέναντι βουνό, τα πολυβόλα δουλεύουν συνεχώς και τα αεροπλάνα βομβαρδίζουν. Η μόνη μας σωτηρία είναι τα οχυρώματα. Θα δουλέψετε και στα σύρματα.

Το σκάψιμο τους ταπεινώσε και το στήσιμο των συρματοπλεγμάτων τους φόβισε. Μες στη σιγαλιά της νύχτας, οι φαντάροι ξετύλιγαν τόνους καρούλια, έμπνηγαν στην πασσάλου, όπου τύλιγαν το αγκαθωτό σύρμα και έζωναν λόφους και βουνά, ενώ οι οβίδες έσκαγαν τριγύρω τους τραυματίζοντας και σκοτώνοντας τους άτυχους. Ο Νικήτας μουρμούριζε:

Βράχο σκάβω,
κόβω, δένω σύρματα
και στ' αμπρί πλαντάζω.

Μια νύχτα, κάποιος τους έβαλε χαρτιά στο χέρι. Στο αμπρί τα εξέτασαν με το θαμπό φως του λυχναριού και έμειναν εμβρόντητοι. Ήταν προκηρύξεις και έγγραφαν ότι:

Στις Σέρρες είναι ο βασιλεύς Κωνσταντίνος και περιμένει να στασιάσουν και να βαδίσουν προς τας Σέρρας οι Έλληνες στρατιώτες και αξιωματικοί, όπου θα τους υποδεχθούν οι Γερμανοί και ο Κωνσταντίνος. Οι Βούλγαροι έχουν φύγει από τη Μακεδονία και στο τέλος του πολέμου ο Κάιζερ μαζί με τον Κωνσταντίνο και τον ελληνικόν στρατόν θα πάνε στην Πόλη και στην Αγιά Σοφιά, ο Κωνσταντίνος θα στεφθή αυτοκράτωρ των Ελλήνων.

«Τρομερό!» αναφώνησε ο Νικήτας. Ο Αριστείδης τον σκούνησε και του έγενεψε δείχνοντας τους διπλανούς. Δεν είχαν πιάσει φιλίες, λέγανε μόνο τα τυπικά. «Καλημέρα, καλοσπέρα. Δεν θα τελειώσει ο πόλεμος...» Μπορεί να ήταν βασιλόφρονες. Οι προκηρύξεις τους έκαναν να αισθάνονται ακόμη πιο ευάλωτοι. «Έχουμε και εσωτερικό εχθρό», ψιθύρισε ο Νικήτας. «Εννοείς τους αρουραίους; Είναι ύπουλοι π' ανάθεμά τους». Τους έλειπε ο διμοιρίτης, ο νησιώτης, και η ενημέρωση που τους έκανε. Είχε μείνει πίσω. Μια αποφράδα νύχτα, καθώς έστηναν τα συρματοπλέγματα, έπεσε παραδίπλα μια οβίδα και πέτυχε κάμποσους. Βοήθησαν να μεταφέρουν τους λαβωμένους στο πρόχειρο νοσοκομείο που στεγαζόταν κάτω από ένα πελώριο αντίσκηνο. Τους πήρε η αποφορά του χλωροφόρμιου και έμειναν εμβρόντητοι από τις κραυγές των σακατεμένων, που ακρωτηριάζονταν πνιγμένοι στα αίματα, τα μέλη τους σκόρπια εδώ και εκεί. Απέστρεψαν το βλέμμα τους, όμως τους έμειναν ανεξίτηλες οι μακάβριες σκηνές εκείνου του σφαγείου. Στην επιστροφή ο Αριστείδης έκανε εμετό. Είχαν φτάσει στο έμπα του οχυρώματος όταν μια άλλη οβίδα έπεσε παρέκει και πολτοποιήσε τρία παλικάρια. Μπήκαν μέσα και σωριάστηκαν στο γιατάκι τους εκμηδενισμένοι από την τρομάρα και τη θλίψη.

Η χαραυγή τους βρήκε συγχυσμένους και αποκαρδιωμένους. Λαγοκοιμόντουσαν και δεν πήγαν ούτε στη διανομή του συσ-

σιτίου. Ένωσαν αδύναμοι μπροστά στο αόρατο οπλοστάσιο του εχθρού. Μια οβίδα εξ ουρανού μπορούσε να τους σμπαρλιάσει όλους.

Σπκώθηκαν βαρύθυμοι και συνέχισαν το σκάψιμο. Τουλάχιστον μες στο τούνελ δεν κινδύνευαν από τις οβίδες. Τους κατείχε η απαισιοδοξία. Την άλλη μέρα, μίλησε ο διοικητής για τους φαντάρους που σκοτώθηκαν, που έπεσαν για τη λευτεριά της πατρίδας, που ήταν ήρωες. Που οι γονείς τους θα λάμβαναν παράσημα και γράμματα αναγνώρισης του ηρωισμού τους. Κάτι είχε σπάσει μέσα τους και τα λόγια του ηρωισμού δεν τους άγγιζαν. Νοερά τους τυραννούσαν οι μακάβριες σκηνές των ακρωτηριασμών και τα πολτοποιημένα παλικάρια. Ο Νικήτας μουρμούριζε:

Τα μαρμαρένια αλώνια έγιναν αμπριά,
εδώ οι πολεμιστές ζουν σαν τρωκτικά.
Μπουμ, σκάει η οβίδα και σε κάνει ήρωα.
- Πετυχημένο! Να το στείλεις στο δάσκαλο, τον κύριο Ελεφάντη.
- Είναι χοντρό και δεν περνάει από την κρησάρα του: Αγαπημένοι μου, υγείαν έχω και υγείαν ποθώ και για εσάς. Όλα καλά, ο Θεός μαζί σας...

*

Τα δυο σταυραδέρφια όταν δεν είχαν ύπνο έπαιζαν παιχνίδι με την τράπουλα κάτω από το αναιμικό φως του λυχναριού. Το έριχναν στο λακριντί για πράγματα που είχαν χιλιοσειπωμένα. «Πού πρωτογνώρισες την Ελένη;» «Στην κορφή του βουνού. Είχαμε συναντηθεί με κάτι τσοπάνηδες απ' το χωριό της. Έφερε και κείνη το κοπάδι της και μπήκε στην παρέα. Αφού ήσουνα κι συ εκεί». «Ναι, καλά λες. Το θυμάμαι. Εγώ κι η Μαρίνα μεγαλώσαμε στην ίδια γειτονιά. Ποτέ δεν την σκέφτηκα για αγαπητική». «Μέχρι που είδες στη βρύση τα πόδια της τα τερνευτά». «Διάνα!» «Άσος!» φώναξε ο Αριστείδης που κέρδιζε την παρτίδα. «Γιατί σ' αρέσει η Ελένη;» «Έχει ωραία μάτια και μεγάλα βυζιά. Δεν είδες πώς τοιτώνει η μπόλκα της; Θα βγάλουμε γερά παιδιά» «Ου, λεβέντες!» είπε ο Νικήτας και άρχισε να σιγοτραγουδάει:

Ώρε, τρία καλά, τρία καλά είναι στον ντουινιά.

Τρία καλά είναι στον ντουινιά και στον απάνου κόσμο:

η νιότη και η λεβεντιά και το καλό κορίτσι...

Τον συντρόφεψε ο Αριστείδης με τη φλογέρα του. Οι διπλανοί παραπονέθηκαν. «Μπρε, τζιτζικάδες, μας ξεκουφάνατε». Εκείνοι συνέχισαν χαμηλόφωνα. «Είναι καλό κορίτσι η Μαρίνα;» «Σεμνότατη και φιλότιμη. Όμως δεν με θέλει η μάνα της. Δεν θυμάσαι που ήταν μουτρωμένη στα καπαρώματα; Θέλει να την παντρέψει με τον μπουνταλά του Κωνσταντάρη. Κατάλαβες; Μεγαλοπιάνεται η κυρα-Γιαννού».

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Η χαραυγή τους βρήκε συγχυσμένους και αποκαρδιωμένους. Λαγοκοιμόντουσαν και δεν πήγαν ούτε στη διανομή του συσσιτίου. Ένωσαν αδύναμοι μπροστά στο αόρατο οπλοστάσιο του εχθρού.